

ПОДАЦИ О ПРЕДМЕТУ:

Назив предмета: Људска права

Статус предмета: међународно-правна група, III година студија

Трајање наставе: 15 недеља, недељни фонд часова 2+1

НАСТАВНИЦИ:

Проф. др Драган Стојановић

Контакт информације:

Кабинет бр.20, III спрат

Телефон 018 500 236

e-mail: stojan.d@prafak.ni.ac.yu

Термини за индивидуалне консултације:

Петак, 12h-14h

Проф. др Ирена Пејић

Контакт информације:

Кабинет бр.5, IV спрат

Телефон 018 500 256

e-mail: irena@prafak.ni.ac.yu

Термини за индивидуалне консултације:

Уторак, 12h-14h

Асс. Маја Настић

Контакт информације:

Кабинет бр.2, V спрат

Телефон 018 500 255

e-mail: maja@prafak.ni.ac.yu

Термини за индивидуалне консултације:

Понедељак, 12h-14h

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА:

Циљ предмета је развијање научних сазнања и способности у области људска права, стицање академских вештина у процесу истраживања, развој креативних способности и овладавање специфичним вештинама у процесу истраживање, развој креативних способности и овладавање специфичним вештинама у заштити људских права пред националним и међународним институцијама, а све у складу са савременим правцима развоја ове научне дисциплине

ИСХОДИ УЧЕЊА:

Савладавањем програма предмета кроз планиране активности и облике наставе/учења, очекује се да студент:

- 1) схвати генезу, структуру и природу људских права, као и међународноправне и домаће стандарде у области људских права;
- 2) развије способност да аргументовано и компетентно дискутује у области људских права, њихове реализације и заштите;
- 3) развије способност систематичног приступа проблемима, као и да понуди критичке и аналитичке одговоре у делу који се односи на позитивно-правна решења у погледу регулисања и заштите људских права;

4) влада кључним терминима, појмовима и категоријама у области права људских права;

САДРЖАЈ ПРЕДМЕТА:

Појам и обележја људских права, Одређивање основних права у правној теорији, Одређивање основних права у пракси европских уставних судова, Развој идеје о људским правима, Теоријска схватања, Извори људских права, Извори права о људским правима у унутрашњем праву, Извори међународног права о људским правима, Теорије о функцијама основних права, Либерална и институционална теорија, Вредносна и демократско-функционална теорија, Правно дејство основних права, Адресати основних права, Дејство основних права према трећим лицима, Уставна систематика и квалификација људских права, Систематика каталога основних права у уставима, Класификација основних права у правној теорији, Ограничење и суспендовање људских права, Правно ограничење људских права, Суспендовање људских права, Надзор над поштовањем људских права, Међународни надзор, Заштита у домаћем правном систему, Судска заштита, Управносудска заштита, Уставносудска заштита, Уставна жалба и уставно судство, Нормативна контрола и заштита људских права, Уставна жалба, Европски суд за људска права, Организација и надлежност, Поступак пред Европским судом за људска права, Начело једнакости, Либерална права и слободе, Политичка права и слободе, Економска права у грађанским уставима, Социјална права у грађанским уставима, Мањинска права, Индивидуална и колективна права.

ОБЛИЦИ И МЕТОДИ НАСТАВЕ:

Предавања

Вежбе

Часови семинара (презентација и дискусија семинарских радова студената)

Индивидуалне и групне консултације

Истраживачки пројекат (рад студената у истраживачким групама)

ЛИТЕРАТУРА:

1). Обавезна литература:

- Д.М.Стојановић, *Основна права човека: Људска права и слободе у уставима европских држава*, Ниш: Правни факултет, 1989
- В.Димитријевић–Д. Поповић-Т. Папић-В. Петровић, *Међународно право људских права*, Београд, 2006.

2). Изборна литература:

- Ž.Ditertr, *Изводи из најзначајнијих одлука Европског суда за људска права*, Београд: Службени гласник, 2006
- *Темељи модерне демократије: Избор декларација и повеља о људским правима (1215-1989)*, Београд: ИРО Нова књига, 1989
- *Најважнији случајеви пред Комитетом за људска права* (приредили Р.Хански, М.Шајнин), Београдски центар за људска права, 2007
- В.Васиљевић, *Права човека: зборник докумената*, Београд, 1991

- В.Димитријевић-М.Пауновић (ур.), *Права и слободe: међународни и југословенски стандарди*, Београд, 1995
- R.K.M.Smith, *International Human Rights*, Oxford: Oxford University Press, 2003
- Р.Дворкин, *Суштина индивидуалних права*, Подгорица: ЦИД, 2001
- В.Петровић, *Међународни поступци за заштиту људских права*, Београд, 2001
- Т.Burgenthal, *Међународна људска права – у сажетом облику* (превод), Београд, 1997
- A.Bleckmann, *Allgemeine Grundrechtslehren*, Berlin, 1979
- С.А.Colliard, *Libertes Politiques*, Paris, 1968
- W.Berka, *Lehrbuch Grundrechte*, Wien, 2000

У складу са темом, могу бити препоручени други извори, корисна литература и интернет сајтови.

Препоручене интернет адресе:

www.vrhovni.sud.gov.yu

www.ustavni.sud.sr.gov.yu

www.bundeseverfassericht.de

www.echr.coe.int

www.parlament.sr.gov.yu

ОСНОВИ И МЕРИЛА ЗА ВРЕДНОВАЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ РАДА И ПОСТИГНУЋА СТУДЕНТА:

Начин оцењивања и вредновања предиспитних оцена:

1.Редовно присуствовање предавањима (0-5 поена)

Редовно присуствовање предавањима доноси највише 5 поена (напомена: поени се не уписују ако студент неоправдано пропусти три или више предавања у семестру)

2. Активност на предавањима (0-5 поена)

Оцењује се: укупна активност на предавањима (постављање питања, учешће у расправама, изношење и коментарисање примера и сл.)

Има се у виду: степен ангажованости, коректност одговора (тачност, аргументација, употреба стручне терминологије) и правна логика.

3.Активност на часовима вежби (0-10 поена)

Оцењује се: активност на часовима вежби, припремљеност за теоријска и практична питања, учешће у решавању проблема, учешће у дискусији и друго.

Има се у виду: степен ангажованости, коректност одговора (тачност, аргументација, употреба стручне терминологије) и правна логика.

Редовно присуство вежбама доноси највише 5 поена (напомена: поени се не уписују ако студент неоправдано пропусти три или више предавања у семестру)

4. Колоквијум (0-8 поена)

Оцењује се: постигнути успех на колоквијуму, изражен кроз тачне одговоре на сва постављена питања. Уколико положи колоквијум и освоји 6 и више поена, студент на завршном испиту одговара само на питања која нису била предмет провере знања на колоквијуму.

5. Израда семинарског рада и презентација (0-6 поена)

Оцењује се: начин обраде теме, оригиналност приступа теми, ширина коришћене литературе, истраживачки метод, језик и стил.

Има се у виду: презентација рада, са научном и стручном аргументацијом, могућност отварања проблема и укључивање других студената у дискусију.

6. Тест 1(0-8 поена) Тест 2 (0-8 поена)

Оцењује се: постигнути успех на тесту, изражен кроз тачне одговоре на постављена питања.

Оцењивање укупних резултата – коначна оцена:

У току савладавања наставног програма, студент може да оствари најмање 30, а највише 50 поена испуњавањем предиспитних обавеза. Студент може приступити полагању завршног испита уколико је остварио најмање 30 поена испуњавањем предиспитних обавеза.

Укупан број поена које је студент остварио испуњавањем предиспитних обавеза саопштава наставник на последњем часу наставе, на основу података из јединствене евиденције о вредновању свих облика рада, постигнућа и ангажовања студента, која се води на предмету.

Минимум за освајање кредита из предмета Парламентарно право износи 55 поена (30 поена на предиспитним обавезама + 25 поена на испиту), односно максимум за усвајање кредита износи 100 поена.

Коначна оцена савладаности наставне материје зависи од броја поена остварених испуњавањем предиспитних обавеза и поена остварених на завршеном испиту:

Оцењивање	
95-100 поена	10
85-94 поена	9
75-84 поена	8
65-74 поена	7
55-64 поена	6
54 поена и мање	5

КОНТРОЛА КВАЛИТЕТА

Контрола квалитета биће обезбеђена кроз: 1). студентску евалуацију (после одржане наставе студенти оцењују квалитет предавања и вежби, на крају семестра студенти попуњавају општи евалуациони лист), 2). анализу испуњености плана рада (оцену даје Катедра), 3) анализу испитних резултата (оцену дају Катедра).

КАЛЕНДАР:

Нед.	Теме и обавезна литература
I 17-21.2. 2009.	1. Појам и обележја људских права 2. Одређивање основних права у уставноправној теорији 3. Одређивање основних права у пракси европских уставних судова <i>Д.М. Стојановић, Основна права човека: Људска права и слободе у уставима европских држава, Ниш, 1989. стр. 51-65</i>
II 23-28.2. 2009.	1. Развој идеје о људским правима 2. Људска права до доношења првих декларацијама о правима човека и грађанина

	3. Америчка револуција и декларација о правима човека 4. Француска револуција и права човека Д.М. Стојановић, <i>Основна права човека: Људска права и слободе у уставима европских држава</i>, Ниш, 1989. стр. 15-32 <u>Презентација семинарских радова</u>
III 02-07.3. 2009.	1. Основна права у уставима европских држава донетим крајем 19. века и почетком 20. века 2. Основна права у уставима европских држава донетим између два светска рата 3. Основна права Вајмарског Устава од 1919 4. Заштита основних права у Уставу Аустрије 5. Слом људских права у тоталитарним режимима буржоаских држава Д.М. Стојановић, <i>Основна права човека: Људска права и слободе у уставима европских држава</i>, Ниш, 1989. стр.33-50 <u>Презентација семинарских радова</u>
IV 09-14.3. 2009.	1. Теорије о функцијама основних права 2. Либерална и институционална теорија 3. Вредносна и демократско-функционална теорија 4. Теорија социјалне државе и основна права 5. Дејство или адресати основних права Д.М. Стојановић, <i>Основна права човека: Људска права и слободе у уставима европских држава</i>, Ниш, 1989. стр. 66-83
V 16-21.3. 2009.	1. Уставна систематика основних права 2. Класификација основних права 3. Уставне класификације основних права 4. Класификација основних права у правној теорији Д.М. Стојановић, <i>Основна права човека: Људска права и слободе у уставима европских држава</i>, Ниш, 1989, стр. 84-99. <i>Први тест: Студенти припремају области људских права које су биле теме наставе, дискусија и презентација.</i>
VI 23-28.3. 2009.	1. Извори међународног права о људским правима 2. Међународни обичај 3. Међународни уговор 4. Одлуке међународних организација 5. Извори права о људским правима у унутрашњим прописима В. Димитријевић, Д.Поповић, Т.Папић, В. Петровић, <i>Међународно право људских права</i>, Београд, 2006, стр. 63-83

<u>Презентација семинарских радова и истраживачких пројеката студената</u>	
VII 30.3-04.04.2009.	1. Остваривање (имплементација) норми о људским правима 2. Делотворни правни лекови 3. Утужива и неутужива права 4. Надзор над поштовањем људским правима 5. Међународни надзор В. Димитријевић, Д.Поповић, Т.Папић, В. Петровић, <i>Међународно право људских права</i>, Београд, 2006, стр.83-109
VIII 06-11.4.2009.	1. Заштита основних права и слобода 2. Управносудска заштита основних права 3. Уставносудска заштита основних права 4. Уставна жалба и уставно судство 5. Посебне институције заштите основних права 6. Нормативна контрола и заштита људских права Д.М. Стојановић, <i>Основна права човека: Људска права и слободе у уставима европских држава</i>, Ниш, 1989, стр. 191- 213
IX 13-17.4.2009.	1. Европски суд за људска права 2. Организација и надлежност Европског суда за људска права 3. Поступак пред Европским судом за људска права В. Димитријевић, Д.Поповић, Т.Папић, В. Петровић, <i>Међународно право људских права</i>, Београд, 2006, стр.98-102 и 398-401 <i>Колоквијум: Студенти припремају области људских права које су биле теме наставе, дискусија и презентација.</i>
X 21-24.4.2009.	1. Правно обликовање основних права 2. Правно ограничење основних права 3. Суспендовање основних права Д.М. Стојановић, <i>Основна права човека: Људска права и слободе у уставима европских држава</i>, Ниш, 1989, стр. 162-175
XI 27-30.4.2009.	1. Општи услови под којима се уживају људска права 2. Начело једнакости и забрана дискриминације 3. Забрана злоупотребе људских права Д.М. Стојановић, <i>Основна права човека: Људска права и слободе у уставима европских држава</i>, Ниш, 1989, стр. 119-123 или В. Димитријевић, Д.Поповић, Т.Папић, В. Петровић, <i>Међународно право људских права</i>, Београд, стр. 110-125 <u>Презентација семинарских радова и истраживачких пројеката студената</u>

XII 4-9.5. 2009.	1. Лична права и слободe у грађанским уставима 2. Право на живот, неповредивост интегритета личности и права приватности 3. Слобода мисли и савести 4. Слобода мишљења и са њом повезане слободe 5. Право приватне својине Д.М. Стојановић, <i>Основна права човека: Људска права и слободe у уставима европских држава</i>, Ниш, 1989, стр. 119-123 и 114-118 или В. Димитријевић, Д.Поповић, Т.Папић, В. Петровић, <i>Међународно право људских права</i>, Београд, стр. 141-166, 224-248, 267-280 <u>Презентација семинарских радова</u>
XIII 11-16.5. 2009.	1. Право на слободу 2. Забрана ропства, сличних облика порицања слободe и принудног рада 3. Забрана незаконитог и самовољног лишавања слободe и слобода кретања 4. Право на правну сигурност и праведно поступање 5. Право на приступ суду и поштено суђење Д.М. Стојановић, <i>Основна права човека: Људска права и слободe у уставима европских држава</i>, Ниш, 1989, стр. 102-104 или В. Димитријевић, Д.Поповић, Т.Папић, В. Петровић, <i>Међународно право људских права</i>, Београд, стр. 167-201 <u>Презентација семинарских радова и истраживачких пројеката студената</u>
XIV 18-23.5. 2009.	1. Политичка права и слободe 2. Бирачко право 3. Право на оснивање политичких партија 4. Економска права у грађанским уставима 5. Социјална права у грађанским уставима Д.М. Стојановић, <i>Основна права човека: Људска права и слободe у уставима европских држава</i>, Ниш, 1989, стр. 123-152 или В. Димитријевић, Д.Поповић, Т.Папић, В. Петровић, <i>Међународно право људских права</i>, Београд, стр. 249-265 <u>Други тест: Студенти припремају области људских права које су биле теме наставе, дискусија и презентација</u>
XV 25-30.5. 2009.	1. Културна права 2. Мањинска права 3. Индивидуална и колективна права 4. Права странаца у уставима грађанских држава Д.М. Стојановић, <i>Основна права човека: Људска права и слободe у уставима европских држава</i>, Ниш, 1989, стр. 156-161 или

В. Димитријевић, Д.Поповић, Т.Папић, В. Петровић, *Међународно право људских права*, Београд, стр. 303-332, 300-302

Потписивање индекса, провера и уписивање поена. Евалуација

ИСПИТНА ПИТАЊА

(школска 2008/09)

1. Античка мисао о правима човека
2. Сталешке повеље о слободама
3. Природноправне теорије
4. Енглески документи о цивилним слободама
5. Америчке декларације људских права
6. Француске декларације људских права
7. Права грађана у другој половини 19. века
8. Права и слободе грађана између два светска рата
9. Социјалистичко разумевање људских права
10. Савремени уставни и права човека
11. Интернационализација људских права
12. Правни извори људских права
13. Правни извори људских права у Србији
14. Основна права у правној теорији
15. Основна права као субјективна права
16. Основна права као објективне норме
17. Јавне слободе
18. Уставне класификације људских права
19. Теоријске поделе људских права
20. Теорије о функцијама основних права
21. Правно дејство основних права
22. Дејство основних права у приватним односима
23. Правно обликовање основних права
24. Правно ограничење основних права
25. Генерална и индивидуална суспензија људских права
26. Важење људских права у ванредном стању
27. Начело једнакости грађана
28. Право на држављанство
29. Лична права и слободе
30. Право на живот
31. Права личности
32. Право на личну слободу
33. Гаранције у поступку лишења слободе
34. Гаранције правичног суђења
35. Гаранције у погледу кажљавања
36. Слобода савести и вероисповести
37. Слобода кретања и настањивања

38. Неповредивост стана и тајност писама
39. Политичка права и слободе
40. Слобода мисли и изражавања мишљења
41. Слобода штампе
42. Слобода збора и мирног окупљања
43. Слобода политичког удруживања
44. Бирачко право
45. Право гласа на референдуму и народна иницијатива
46. Право на петицију
47. Економска права и слободе
48. Право својине
49. Право на рад
50. Право на зараду и право на управљање
51. Синдикална слобода
52. Право на штрајк
53. Социјална права и слободе
54. Културна права и слободе
56. Дужности грађана
57. Права странаца
58. Судска заштита основних права
59. Омбудсман и заштита права грађана
60. Европска конвенција и заштита људских права